

CONTROLEORGaan OP DE POLITIONELE INFORMATIE

Uw referentie	Onze referentie	Bijlage(n)	Datum
	DA230034		05.09.2023

Betreft: Advies betreffende het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens.

Het Controleorgaan op de politionele informatie (hierna afgekort 'COC' of 'Controleorgaan').

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (BS, 5 september 2018, hierna afgekort als 'WGB') inzonderheid het artikel 59 §1, 2^e lid, artikel 71 en Titel VII, inzonderheid artikel 236.

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna afgekort 'WOG').

Gelet op de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (hierna 'WPA').

Gelet op de *Law Enforcement Directive* 2016/680 van 27 april 2016 (hierna *LED*).

Gelet op de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens.

Gelet op het verzoek van 24 juli 2023 van de Vice-Eerste Minister en de Minister van Justitie aan de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna 'GBA') tot advies op een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens.

Gelet op de overmaking door de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna 'GBA') van voormeld verzoek aan het Controleorgaan op 31 juli 2023 in het kader van het zgn. 'het één loket principe' (cf. art. 54/1, §1 WOG);

Gelet op het verslag van de heer Frank Schuermans, Voorzitter *a.i.* van het Controleorgaan.

Brengt op 5 september 2023 het volgend advies uit.

I. Voorafgaande opmerking nopens de bevoegdheid van het Controleorgaan

1. In het licht van, respectievelijk, de toepassing en omzetting van de Verordening 2016/679¹ en de Richtlijn 2016/680² heeft de wetgever de taken en opdrachten van het Controleorgaan grondig gewijzigd. Artikel 4 § 2, vierde lid, van de organieke wet van 3 december 2017 betreffende de oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna afgekort 'WOG') bepaalt dat de competenties, taken en bevoegdheden als toezichthoudende autoriteit voorzien door de Verordening 2016/679 voor de politiediensten in de zin van artikel 2,2^o, van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, worden uitgeoefend door het Controleorgaan. Het betekent onder meer dat het Controleorgaan ook bevoegd is wanneer politiediensten persoonsgegevens verwerken die buiten de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie vallen, bijvoorbeeld in het kader van sociaaleconomische doeleinden of human resources verwerkingen. Het Controleorgaan moet geraadpleegd worden bij de voorbereiding van wetgeving of een regelgevende maatregel die verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens door de politiediensten van de geïntegreerde politie (zie artikel 59 §1, 2^e lid en 236 §2 WGB, artikel 36.4 van de AVG en artikel 28.2 van de Richtlijn politie-justitie). Daarbij heeft het Controleorgaan de opdracht om te onderzoeken of de voorgenomen verwerkingsactiviteit door de politiediensten in overeenstemming is met de bepalingen van Titel 1 (voor de niet operationele verwerkingen)³ en 2 (voor de operationele verwerkingen) van de WGB⁴. Daarnaast heeft het COC ook een ambtshalve adviesopdracht voorzien in artikel 236 §2 WGB en een algemene voorlichtingsopdracht van het brede publiek, betrokkenen, verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers in de materie van het privacy – en gegevensbeschermingsrecht voorzien in artikel 240 WGB.

2. Wat betreft derhalve in het bijzonder de verwerkingsactiviteiten in kader van de opdrachten van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie brengt het Controleorgaan advies uit, hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van de Regering of van de Kamer van volksvertegenwoordigers, van een bestuurlijke of gerechtelijke overheid of van een politiedienst, inzake iedere aangelegenheid die betrekking heeft op het politionele informatiebeheer zoals geregeld in Afdeling 12 van Hoofdstuk 4 van de wet op het politieambt⁵.

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 "betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG" (algemene verordening gegevensbescherming of 'AVG').

² Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 "betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad" (hierna 'Richtlijn Politie en Justitie' of *Law Enforcement Directive (LED)*).

³ Artikel 4 §2, 4^e lid WOG.

⁴ Artikel 71 §1, 3^e lid WGB.

⁵ Artikelen 59 §1, 2^e lid en 236 § 2 WGB.

3. Het Controleorgaan is, ten aanzien van de politiediensten, de Algemene Inspectie van de federale politie en lokale politie (afgekort 'AIG') zoals bedoeld in de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en de Passagiersinformatie-eenheid (hierna afgekort 'BELPIU') bedoeld in Hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016 tevens belast met het toezicht op de toepassing van Titel 2 van de GBW en/of de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de artikelen 44/1 tot 44/11/13 van de wet op het politieambt en/of elke andere opdracht die haar krachtens of door andere wetten wordt verleend⁶.

4. Het Controleorgaan is ingevolge artikel 281, § 4, van de algemene wet van 18 juli 1977 "*inzake douane en accijnzen*", zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2019 "*tot wijziging van diverse bepalingen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*" ten aanzien van de Dienst Geschillen van de Algemene Administratie van Douane en Accijnzen bevoegd in het kader van de vorderingen gericht aan de BELPIU in fiscale materies.

5. Het COC is tot slot ook belast, in het kader van de dataretentie wetgeving, op grond van artikel 126/3 §1, 8^e lid van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (hierna afgekort 'WEC'), zoals gewijzigd door de wet van 20 juli 2022 betreffende het verzamelen en het bewaren van de identificatiegegevens en van metagegevens in de sector van de elektronische communicatie en de verstrekking ervan aan de autoriteiten (*BS* van 8 augustus 2022), met de validatie van de statistieken met betrekking tot het aantal strafbare feiten en de bewaringstermijn voor elk gerechtelijk arrondissement en elke politiezone in het kader waarvan het al zijn bevoegdheden uitoefent die hem zijn toegekend bij titel 7 van de wet van 30 juli 2018. Het is daarnaast ook nog belast, in toepassing van artikel 42 § 3, 2de en 3de lid WPA met de controle van de vorderingen van de Cel Vermiste Personen van de federale politie tot opvraging van de gegevens met betrekking tot de elektronische communicatie betreffende de vermiste persoon.

6. Het Controleorgaan is bevoegd om advies te verlenen over aspecten met betrekking tot de verwerking van informatie en persoonsgegevens en de bescherming van het privéleven door de verwerking van persoonsgegevens voor zover deze betrekking hebben op of in verband staan met de operationele en niet-operationele werking van de politiediensten en/of het personeel van de geïntegreerde politie (hierna 'GPI'⁷) en/of voor zover de voor advies voorgelegde ontwerp tekst een impact heeft op de politionele informatiehuishouding in het algemeen.

⁶ Artikel 71 §1, derde lid *juncto* 236 § 3 WGB.

⁷ Geïntegreerde politie – Police Intégrée.

7. Het Controleorgaan is daarnaast niet enkel een gegevensbeschermingsautoriteit maar een toezichthouder die evenzeer wettelijk belast is met de legaliteit, efficiëntie, effectiviteit en economie van de politionele informatiehuishouding⁸.

II. Voorwerp van de aanvraag

8. In het kader van de één-loket functie⁹ wordt het Controleorgaan door de Gegevensbeschermingsautoriteit ingelicht dat het om advies werd gevraagd over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens (hierna: 'het voorontwerp'). Het Controleorgaan gaat in het kader van deze procedure steeds na of het effectief een advies kan of moet verlenen gezien de in randnummers 6 en 7 van dit advies geformuleerde redenen. In *casu* oordeelt het COC dat een advies inderdaad noodzakelijk is.

III. Analyse van de aanvraag

III.1. Algemene opmerkingen

Strekking van het voorontwerp en impact op het COC

9. Voor een algemene bespreking van de strekking van het voorontwerp verwijst het COC naar het advies van de GBA. Daarnaast heeft het COC ook kennis kunnen nemen van het advies van het Vast Comité P¹⁰ dat door het kabinet van de Minister van Justitie per mail van 23 mei 2023 werd gevraagd aan voormeld Comité P (hierna 'Advies Comité P'). Het is het COC niet duidelijk of de tekst van het voorontwerp dat door de Minister van Justitie op 23 mei 2023 aan het Vast Comité P werd overgemaakt identiek is aan de versie zoals door de Minister aan de GBA overgemaakt op 24 juli 2023. Bij lezing van het advies van het Comité P heeft het er alle schijn van dat de tekst in die korte tussenperiode inderdaad werd geamendeerd. Onder dat voorbehoud zal het COC, waar nuttig en nodig verwijzen naar voormeld advies. Nu reeds wenst het COC te benadrukken dat het zich volledig kan vinden in het advies van het Comité P.

⁸ Activiteitenverslag 2021, www.contreleorgaan.be, randnummers 3, 52 en in het bijzonder 71: "Het COC heeft echter allermint alleen oog voor dataprotectie; het heeft evenzeer veel aandacht en is bevoegd voor alle andere operationele aspecten van de politionele informatiehuishouding"; artikel 71 §1 WGB.

⁹ Cf. artikel 54/1 §1 WOG.

¹⁰ Advies van het Vast Comité P over het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens, overgemaakt aan het COC per mail van 17.08.2023.

10. In essentie geeft het ontwerp uitvoering aan het OPCAT¹¹ en kiest het ervoor het daarin voorziene preventiemechanisme toe te kennen aan het FIRM¹², waarbij er bovendien een vorm van 'hiërarchie' vanwege het FIRM op de bestaande 'gespecialiseerde instanties', waaronder het Comité P en het COC, wordt geïnstalleerd. Het kiest kennelijk bewust voor die optie, wat geen verplichting is, nu elke Verdragsstaat kan beslissen het preventiemechanisme aan één of meerdere instellingen toe te vertrouwen. Zoals de toelichting het terecht stelt staat het de Verdragspartijen vrij om de vorm te kiezen van het op te richten preventiemechanisme¹³ en kan het bestaan uit één of meer organen¹⁴. Evenzeer terecht stelt ook het Comité P dat "*Geen enkele internationale bepaling met betrekking tot het OPCAT Facultatief protocol stelt dat het Preventiemechanisme georganiseerd dient te worden zoals uitgewerkt in het nieuw ingevoegde artikel 8/4*"¹⁵.

11. De steller van het voorontwerp heeft daarbij alvast de rol en opdrachten van het Controleorgaan (COC) volledig over het hoofd gezien, vermits er in de toelichting geen sprake is van het COC binnen de materie van de politie, politiewerking en de politiecellen. In die toelichting wordt enkel gesproken van het Vast Comité P (p. 25) en de AIG¹⁶ (p. 22) als instantie die toezicht uitoefenen op plaatsen van vrijheidsberoving. Nochtans heeft, binnen de politiesector, ook het COC, een controlerol, als toezichthouder en (onder meer) onafhankelijke gespecialiseerde dataproductie autoriteit, wanneer het gaat over opsluitingsplaatsen binnen de geïntegreerde politie (GPI) en met name alle mogelijke vormen van informatieverwerkingen door de politie in dat kader.

De bevoegdheden van het COC worden in essentie beschreven in de randnummers 1 tot en met 7 van dit advies waarnaar wordt verwezen. Onrechtmatige of onregelmatige gegevensverwerkingen zijn een vorm van onterende behandeling of bestraffing of kunnen dat potentieel zijn. Denken we maar aan onrechtmatig cameragebruik in een politiecel (vb. het, al dan niet met audio, filmen van een opgesloten persoon op het toilet of het filmen van een naaktfouillering¹⁷). De bevoegdheid en rol van het COC in deze materie staat dus als een paal boven water, weze het dat in eerste orde en in hoofdzaak het Comité P wordt geïmpacteerd door dit voorontwerp. Het is vreemd dat het COC op geen enkel moment wordt vermeld in het voorgelegde voorontwerp. Het COC werd logischerwijze ook helemaal niet betrokken bij de beweerdde "*diepgaande analyse en dialoog met de betrokken partners*"

¹¹ Facultatief protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 18 december 2002.

¹² Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens, opgericht bij wet van 12 mei 2019.

¹³ Memorie van Toelichting, p. 22, 2e al.

¹⁴ Memorie van Toelichting, p. 24, 3e al.

¹⁵ Advies Comité P, p. 4.

¹⁶ Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie.

¹⁷ Zie in dat verband o.a. advies DA230021 van 10 juli 2023 betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van het Koninklijk besluit van 14 september 2007 betreffende de minimumvoorwaarden, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen voor wat de verplichte uitrusting met camera's betreft (DOC nr. 55-3349/001), www.contreleorgaan.be/Publicaties/Adviezen-Regelgeving; advies BD220016 uit eigen beweging van 6 september 2022 betreffende het gebruik van camera's in fouilleringsruimtes en met betrekking tot het wetsvoorstel van 22 april 2021 tot wijziging van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op het invoeren van een registratie- en motiveringsplicht bij zogenaamde naaktfouilles (DOC 55 1944/001), www.contreleorgaan.be/Adviezen-aanbevelingen.

zoals in de toelichting wordt gesteld¹⁸, noch bij de "werkgroepen"¹⁹ die de steller van het voorontwerp er kennelijk toe gebracht heeft, ook in de materie van de politiewerking, een belangrijke rol toe te kennen aan het FIRM, dat, in tegenstelling tot het Comité P en het COC, ter zake geen enkele expertise noch ervaring heeft.

Creatie van cumulatieve bevoegdheden van het FIRM in de politiesector

12. Het voorontwerp argumenteert niet waarom het ervoor kiest een **derde** onafhankelijke toezichthouder²⁰, nl. het FIRM, bevoegd te maken voor de controle op de politiediensten, *in casu* op de politiecellen en de behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd in die politiecellen. Temeer daar blijkt dat minimaal 63% - wat kennelijk nog een onderschatting is - van de te bezoeken opsluitingsplaatsen onder politietoezicht valt en dus onder de bevoegdheid van het Comité P en het COC²¹. Terecht stelt het Comité P verder dat "de artikelen 3 en 17 van het OPCAT Facultatief protocol (vermelden) dat de Lidstaten gehouden worden om één of meer nationale preventiemechanismes "in te stellen, aan te wijzen of in stand te houden". Aldus wordt in het OPCAT Facultatief protocol geen voorkeur gegeven aan een bepaalde vorm die het Preventiemechanisme zou moeten aannemen. Meer zelfs, de meest geschikte vorm voor een dergelijk mechanisme is afhankelijk van verschillende factoren die eigen zijn aan een staat zoals toezichtsorganen die reeds bestaan en de manier waarop de administratie van een Staat georganiseerd is"²².

Het spreekt voor zich dat met de door de steller van het ontwerp gekozen optie het controlelandschap op de politie nodeloos complexer gemaakt wordt, zonder dat de meerwaarde ervan wordt aangetoond. Er wordt niet geargumenteed waarom er in deze materie (dus *in concreto* voor de opsluitingsplaatsen die vallen onder de bevoegdheid van de politiediensten) niet voor gekozen wordt het preventiemechanisme éénvoudigweg toe te kennen aan de bestaande toezichthouders, het Comité P en (in ondergeschikte mate voor zover vallend binnen zijn bevoegdheid) het COC, waarvan de expertise en ervaring gekend is, eerder dan er nog een derde (nog daar gelaten de controles door de diensten intern toezicht van de politie en de AIG) toezichthouder mede bevoegd voor te maken, en zelfs de dominante rol aan toe te bedelen.

13. Helemaal duister is bovendien en vooral de relatie tussen dit nieuw ingevoegde hoofdstuk 1/1 en het bestaande artikel 4 §1 van de Wet van 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens, dat niet wordt gewijzigd: "Het mandaat van het Instituut omvat alle aangelegenheden die verband houden met de fundamentele

¹⁸ Memorie van Toelichting, p. 22 onder punt 3 "Inrichting van een Preventiemechanisme".

¹⁹ Memorie van Toelichting, p. 23 in fine en p. 24

²⁰ Onafhankelijk in de zin van niet behorend tot of verantwoording verschuldigd aan hetzij de korpleiding van de politiediensten, hetzij hun voorgedijoverheden van de uitvoerende macht, wat het geval is voor de Diensten Intern Toezicht en de AIG.

²¹ Advies Comité P, p. 10-11

²² Advies Comité P, p. 5.

rechten die onder de federale bevoegdheid vallen **behalve die door de sectorale instanties voor de bevordering en de bescherming van de rechten van de mens worden behandeld.**" (onderlijning door het COC).

Die bevoegdheidsverdeling is glashelder en wordt niet gewijzigd door het voorontwerp. Naar het oordeel van het COC wordt de hele politiefunctie en werking van de politieorganisatie sedert jaar en dag dan ook, inzake toezicht, **volledig** afgedekt en behandeld door het Vast Comité P en het Controleorgaan, gezien de wettelijk vastgelegde opdrachten, taken en bevoegdheden van de beide toezichthouders. Naar het oordeel van het COC is het FIRM, gezien de tekst en doelstellingen van artikel 4 §1 van de FIRM-wet, éénvoudigweg niet bevoegd om zich in te laten met deze sector specifieke materie. Sedert de start van het FIRM valt het niettemin op dat deze toezichthouder zich, ondanks voormelde heldere bevoegdheidsverdeling, toch nu en dan inlaat met politiemateries²³. Daaromtrent is er reeds onderling correspondentie geweest tussen het FIRM en het Comité P - dat het standpunt van het COC onderschrijft - en het COC anderzijds. Het FIRM enerzijds en het Comité P en COC anderzijds delen manifest niet hetzelfde standpunt op dat vlak. Op geen enkel moment heeft het COC overigens een juridische motivering mogen lezen voor het bevoegdheidsstandpunt van het FIRM en wat de juiste betekenis van voormeld artikel 4 dan wel zou zijn, ondanks een uitdrukkelijke uitnodiging daartoe door het COC.

Dit voorontwerp versterkt kennelijk, al dan niet bewust, de visie van het FIRM dat het, ondanks voormeld artikel 4§1, toch integraal bevoegd zou zijn voor de materie van de politiesector.

De genomen optie is naar het oordeel van het COC onwettig, contraproductief, inefficiënt en middelen verslindend.

Dominante hiërarchische positie van het FIRM in deze materie

14. De tekst van het voorontwerp verhindert verder niet dat het FIRM volledig zelfstandig controles op politionele opsluitingsplaatsen zou doen of daartoe zou beslissen. Art. 8/3, 1° is duidelijk en verstrekt **de volheid van bevoegdheid**, ook in deze materie van toezicht op en in de politiecellen, aan het FIRM (en derhalve overlappend en cumulatief met het Comité P en het COC).

Het is weliswaar de bedoeling dat het FIRM "*nauw samenwerkt*" met de gespecialiseerde instanties (ontworpen art. 8/4 §2), maar dat is in wezen niet meer dan een beginsel of intentieverklaring. Wat houdt die "*samenwerking*" juist in? Verhindert die samenwerking dat het FIRM solo optreedt in deze materie? Quid als die samenwerking niet goed loopt en er verschil in visie is? Ook de laatste alinea

²³ Zie o.a. Advies DA220032 van 8 november 2022 betreffende een voorstel van resolutie betreffende de oprichting van een Belgisch raadgevend comité voor data-ethiek (DOC 55-2188/001 van 15 september 2021), www.conroleorgaan.be/publicaties/Adviezen-Regelgeving, in het bijzonder randnummer 13.

van voormelde §2, waarin gesteld wordt dat deze paragraaf (logischerwijze overigens) geen wijziging inhoudt van de bevoegdheden waarover de gespecialiseerde instanties beschikken – cf. voor het COC is dat derhalve artikel 71 en titel 7 van de WGB –, verhindert evident niet dat het FIRM zelfstandig controles op politiecellen en de behandeling van opgesloten (waaronder de daaraan gerelateerde gegevensverwerkingen) zou ondernemen. Uit de toelichting blijkt dat dit weliswaar niet de prioritaire bedoeling is en dat "***in beginsel*** (onderlijning door het COC) *worden die afgelegd* (bedoeld worden de plaatsbezoeken) *door de gespecialiseerde instantie die bevoegd is voor de plaats van vrijheidsberoving in kwestie*"²⁴ (dus het Comité P en/of het COC), maar een zelfstandig optreden wordt hoe dan ook mogelijk gemaakt.

15. Wanneer het FIRM en een politionele toezichthouder samen een controle zouden doen staat het FIRM, op grond van dit voorontwerp, in voor de coördinatie met de gespecialiseerde instanties, zodat er hoe dan ook een vorm van "hiërarchie" (of zoals het Comité P het verwoord, een "*afhankelijkheidsrelatie*"²⁵ of "*ondergeschiktheid*"²⁶) wordt ingesteld door het FIRM op de gespecialiseerde instanties. Dat blijkt ook uit de toelichting waar wordt gesteld dat "*Het Preventiemechanisme draagt evenwel de **eindverantwoordelijkheid voor de coördinatie van de OPCAT-opdrachten op federaal niveau***"²⁷. Wie "*eindverantwoordelijkheid*" zegt, zegt meteen ook 'finale beslissingsbevoegdheid'.

Er worden daarnaast ook een aantal **wettelijke verplichtingen** opgelegd aan de gespecialiseerde instanties, zoals een verplichte medewerking onder de coördinatie (versta eindverantwoordelijkheid en bevelsbevoegdheid) van het FIRM aan een gemeenschappelijke strategie en methodologie, de overdracht van **alle** relevante inlichtingen, voorstellen en resultaten aan het FRIM (ontworpen art. 8/4 §7), enz. ...

16. De ondergeschikte rol of, omgekeerd, de door het voorontwerp gecreëerde dominante rol van het FIRM is, naar het oordeel van het COC en minstens t.a.v. het COC, strijdig met de bestaande hogere rechtsnormen. Het Controleorgaan is immers, op grond van internationale (EU-Handvest²⁸, AVG²⁹ en de *LED*³⁰) en nationale (Wet Gegevensbescherming van 30.07.2018³¹) bepalingen een volstrekt **onafhankelijke** parlementaire toezichthouder en dataprotectie autoriteit. Die (verplichte) onafhankelijkheid is er t.a.v. de te controleren entiteiten, politieke instanties, bestuurlijke en gerechtelijke overheden, maar ook t.a.v. andere (al dan niet parlementaire) toezichthouders, waaronder het FIRM. Een samenwerking kan altijd, maar mag op geen enkele wijze 'dwingend' worden

²⁴ Memorie van Toelichting, p. 34.

²⁵ Advies Comité P, p. 5.

²⁶ Advies Comité P, p.5.

²⁷ Memorie van Toelichting, p. 36.

²⁸ Cf. artikel 8.3 en 52.

²⁹ Cf. artikel 51 en 52.

³⁰ Cf. artikel 41 en 42

³¹ Cf. artikel 71 en titel 7.

t.a.v. het COC, dat als autoriteit te allen tijde zelf moet kunnen oordelen wanneer, met wie en volgens welke modaliteiten dergelijke samenwerking eventueel mogelijk is, voor zover dat überhaupt opportuun wordt geacht. Niet voor niets is er tot op heden en sedert de inwerkingtreding van het nieuwe Europese gegevensbeschermingskader in 2018 enkel een samenwerkingsprotocol van 24 november 2020 tussen de diverse bevoegde dataprotectie-autoriteiten in dit land (nl. de GBA, de beide Comités P en I en het COC)³², dat zich evenwel bewust beperkt tot het helder maken van de bevoegdheden en het vastleggen van praktische modaliteiten van overmaken/verdelen van dossiers.

III.2. Artikelsgewijze opmerkingen

17. Louter ondergeschikt en volledigheidshalve heeft het Controleorgaan nog de volgende hierna vermelde artikelsgewijze opmerkingen. Het COC gaat niet in op artikelen of delen van artikelen die in hoofdorde strijdig zijn met de hogervermelde visie van het COC (en het Comité P) om het OPCAT toezicht uitsluitend toe te kennen aan de daartoe sedert jaar en dag bevoegde politionele toezichthouders (bv. deelname van het FIRM aan OPCAT controles³³, de keuze door het FIRM van de te bezoeken politionele plaatsen van vrijheidsberoving³⁴, het uitwerken door het FIRM van een gemeenschappelijke strategie en methodologie van toezicht³⁵, het opmaken van een samenwerkingsprotocol³⁶, de inzet van externe experts³⁷, enz. ...).

Ontworpen artikel 8/4

18. 1. In paragraaf 2 is het voor het COC niet duidelijk of het Comité P (en het COC) zelfstandig een OPCAT toezicht kunnen doen. Zoals het COC de tekst nu leest is dat inderdaad het geval, vermits, zowel het Comité P als het COC (binnen zijn bevoegdheden) krachtens zijn wetgeving over alle nodige middelen beschikt op preventieve bezoeken in de zin van het voorontwerp te doen. Niettemin, gezien het advies van het Comité P waarin gesproken wordt over een 'machtiging' door het FIRM, dient hieromtrent opheldering te worden verleend.

18.2. De relatie tussen de ontworpen §9 (beroepsgeheim, vertrouwelijkheid van gegevens, ...) en de problematiek van art. 29 Sv., zoals ook opgeworpen door het Comité P³⁸, is niet helder. Quid als een opgeslotene melding maakt van een misdrijf aan de onderzoekers van het Comité P (of COC)? Er lijkt geen enkele reden om art. 29 Sv. niet ten volle te laten spelen.

Ontworpen artikel 8/5

³² Cf. www.contrôleorgaan.be/publicaties/DiversePublicaties

³³ Ontworpen art. 8/4 §3, 2e lid.

³⁴ Ontworpen art. 8/4 §4, 4°.

³⁵ Ontworpen art. 8/4 §7, 1e lid

³⁶ Ontworpen art. 8/4 §7, 2e lid

³⁷ Ontworpen art. 8/4 §8.

³⁸ Advies Comité P, p. 13.

18.3. De ontworpen §7 bevat een verboden delegatie aan de Koning.

De categorieën van gegevens dienen immers altijd in de wet te worden vastgelegd.

Uit de Europese en nationale rechtspraak volgt, samengevat, dat de bescherming van de persoonsgegevens van fundamenteel belang is voor de effectieve uitoefening van het privacy grondrecht enerzijds en dat de omstandigheden waarin en de voorwaarden waaronder de verwerking van persoonsgegevens mogelijk is, duidelijk en nauwkeurig in een wettelijke basis moeten worden vastgelegd, anderzijds. Het betekent ook dat de essentiële elementen van de verwerking van de persoonsgegevens in de wet zelf worden vastgelegd, met name³⁹:

1° de categorie van verwerkte gegevens;

2° de categorie van betrokken personen;

3° de met de verwerking nagestreefde doelstelling;

4° de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens en;

5° de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.

III.3. Besluit

19. Het Controleorgaan kan niet anders dan een negatief advies verstekken betreffende dit voorontwerp, nu het inbreekt op goed gekende en reeds jaren goed functionerende bevoegdheidsverdelende regels van en tussen toezichthouders in politionele materies. Hoewel de impact ervan in hoofdzaak een probleem is voor het Vast Comité P wenst het COC ook de impact op zijn werking en bevoegdheid aan te kaarten.

Bevoegdheidsregels moeten maximaal helder zijn, geen of minstens zo weinig mogelijk overlappings toelaten en de noodzaak tot coördinatie, samenwerking, overleg, enz. ..., hoe goed bedoelt ook, tot een minimum beperken, vooral in bij uitstek operationeel optreden (van toezichthouders). Dit heeft in hoofdorde te maken met efficiëntie, eenheid van commando en operationaliteit en, zoals hiervoor reeds benadrukt, met de gewaarborgde onafhankelijkheid van de toezichthouders

20. Het COC kan, gezien zijn specifieke bevoegdheden en competenties, uiteraard enkel een ondersteunende rol spelen voor het Vast Comité P, op zijn vraag en voor zover het COC de capaciteit heeft om medewerking of steun te verlenen. Het COC kan daartoe evenwel nooit verplicht worden.

³⁹ Zie onder meer, Grondwettelijk Hof, arrest nr. 33/2022 van 10 maart 2022, www.const-court.be; EHRM 11 januari 2020, P.N. versus Duitsland, nr. 74440/17, www.echr.coe.int.

Het gedeelte van het advies van het Comité P betreffende de inschatting van de bijkomende werklast en de budgettaire impact van de OPCAT bezoeken⁴⁰ geldt evenzeer en wellicht zelfs meer voor een kleine toezichthouder zoals het COC (dat beschikt over 3 VTE in zijn onderzoeksdienst en 2 juristen). Het volstaat het meest recente activiteitenverslag 2022 van het COC erop na te lezen om zich ervan te vergewissen met welke beperkte capaciteit het COC al zijn opdrachten en bevoegdheden dient waar te maken.

OM DEZE REDENEN,

Het Controleorgaan op de Politie Informatie,

verleent een negatief advies,

verzoekt de aanvrager rekening te houden met de hogervermelde opmerkingen.

Advies goedgekeurd door het Controleorgaan op de Politie Informatie op 5 september 2023.

Voor het Controleorgaan,
De Voorzitter *a.i.*,
Frank SCHUERMANS (GET)

⁴⁰ Advies Comité P, p. 11 tot en met 13